

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำสื่อสังคมมาใช้ในการเรียนการสอน

การนำสื่อสังคมมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาแล้ว ยังทำให้นักศึกษาและผู้สนใจสามารถติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ของหลักสูตร แขนงวิชา นโยบายต่างๆ ของมหาวิทยาลัย รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมไทย และสังคมโลกในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยการกำกับดูแลของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อันนำมาซึ่งผลสำเร็จในการดำเนินงานต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง การให้คำปรึกษาทางวิชาการ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตร แขนงวิชา รวมทั้งมหาวิทยาลัยให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

1. รูปแบบสื่อสังคมที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน

การที่ผู้สอนจะนำสื่อสังคมมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องนั้น ในเบื้องต้นผู้สอนควรรู้จักวิธีการใช้และการเลือกใช้สื่อสังคมอย่างถูกต้องและมีความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาที่สอน โดยพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

1. การเลือกรูปแบบสื่อสังคมที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อนำไปใช้กับสื่อสังคมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก การจัดการข้อมูลข่าวสารควรอยู่ในรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับบริบทในแต่ละช่วงเวลาสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนในช่วงเวลานั้นๆ โดยในบริบทปัจจุบัน ควรเลือกรูปแบบสื่อสังคมที่เน้นความเป็นร่วมสมัยกล่าวคือรูปแบบของสื่อรวมถึงข้อมูลข่าวสารควรอยู่ในรูปแบบที่มีความเรียบง่าย ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว เต็มเปี่ยมไปด้วยความหมาย
2. รูปแบบของข้อมูลที่สนับสนุนการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ต้องมีความคมชัดเห็นทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เนื่องจากในบางชุดวิชาจำเป็นต้องใช้ความคมชัดหรือความละเอียดของภาพสูง ยกตัวอย่างเช่น ชุดวิชาที่มีการสาธิตการลงมือปฏิบัติชุดวิชาที่ใช้ภาพในการอธิบายกระบวนการหรือแผนภูมิต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วข้อมูลประชาสัมพันธ์ต่างๆ ก็ต้องอาศัยความชัดแจ้งและการทำให้ข้อความกลายเป็นจุดที่น่าสนใจด้วย
3. รูปภาพที่นำมาใช้ควรเป็นรูปภาพที่ไม่มีลิขสิทธิ์ หรือได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ใช้ได้
4. ไฟล์เอกสารต้องมีความคงที่ของเนื้อหา เมื่อผู้ใช้งานดาวน์โหลดไปแล้วต้องไม่มีความผิดพลาด
5. ข้อมูลที่นำเสนอบนสื่อสังคมต้องมีแหล่งที่มาของข้อมูลที่ชัดเจน มีความถูกต้อง ทันสมัย และเป็นไปตามกติกามารยาทในการใช้สื่อสังคม

6. มีช่องทางสำหรับการติดต่อหรือการตอบคำถามต่างๆ ผ่านสื่อสังคม และจะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว
7. สำหรับเนื้อหาที่ต้องมีการสาธิต อาจเลือกสื่อสังคมที่สามารถนำเสนอได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง เช่น YouTube เพราะการนำเสนอเนื้อหาที่มีภาพประกอบพร้อมเสียงจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและถูกต้องมากขึ้น อาจเป็นเนื้อหา รวมถึงคลิปภาพยนตร์สั้นๆ และคลิปที่มาจากรายการโทรทัศน์ และวิดีโอบล็อกกลิ้ง (ซึ่งเป็นการสร้างบล็อกโดยมีส่วนของข้อมูลที่เป็นภาพ วิดีโอ เป็นส่วนประกอบด้วย โดยเฉพาะเป็นภาพวิดีโอที่เกิดจากมือสมัครเล่นถ่ายกันเอง) โดยไฟล์วิดีโอที่เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ส่วนใหญ่เป็นเพียงไฟล์คลิปสั้นๆ เท่านั้น ความยาวเพียงไม่กี่นาที ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าชมได้ง่าย สะดวกและไม่น่าเบื่อ

2. ประเด็นที่ควรพิจารณาในการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอน

การนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการเรียนการสอน ควรเลือกสื่อสังคมที่สามารถครอบคลุมการทำงานในประเด็น ดังต่อไปนี้ คือ

1. การทำงานร่วมกัน (Collaboration) การร่วมมือหมายถึงการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามประเด็นหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจเพื่อให้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมมือกันในการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือ เช่น Group (กลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ตามหัวข้อที่นักเรียนสนใจ) และ Member (การเป็นสมาชิกในกลุ่ม)

2. ช่องทางการสื่อสาร (Communication channel) เป็นการใช้องค์ประกอบของสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อ สื่อสาร พูดคุย แลกเปลี่ยน สอบถาม ติดตาม แสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน เครื่องมือสื่อสารควรเลือกให้เหมาะสมกับความต้องการและสภาพการใช้งานของผู้เรียนและสอดคล้องกับลักษณะกิจกรรม เช่น Facebook จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) กระดานสนทนา (Web Board) การพูดคุย (Chat)

3. การจัดสภาพแวดล้อมออนไลน์ (Online Environment) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับด้านสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ ช่องทาง สถานที่ เวลา และสถานการณ์หรือเรื่องราวที่กำหนดให้ผู้เรียนเข้าไปร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่ของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีระบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยสมาชิกทุกคนในห้องสนทนาออนไลน์ต้องเข้าร่วมกลุ่มจึงจะสามารถทำกิจกรรมได้ และมีการเชื่อมโยงเพื่อการสื่อสารกับกลุ่มในเฟซบุ๊ก (Facebook) ด้วย

4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ดังนั้น ต้องมีการรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล ภาพ เสียง เนื้อหาและนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อแบ่งปันให้กับผู้เรียน/สมาชิกในกลุ่มโครงการและในเครือข่าย เช่น การแบ่งปันโดยใช้ Google Drive , Google Docs , Google Forms , Google Sheets , Google Presentation เป็นต้น

5. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม (Group Connections) หมายถึง การให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมทั้งในส่วนของแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างทั่วถึงทุกคน โดยกิจกรรมจะมุ่งเน้นการนำความรู้มาแลกเปลี่ยนกัน ร่วมแสดงความคิดเห็น รวมถึงการตั้งประเด็นการศึกษา คำถาม วัตถุประสงค์และหัวข้ออื่นๆ เช่น Group (กลุ่มตามหัวข้อโครงการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และกลุ่มแต่ละห้องเรียน)

6. เครื่องมือในการสร้างเนื้อหาาร่วมกัน (Content co-creation Tools) คือ การที่สมาชิกในกลุ่มและสมาชิกนอกกลุ่มที่อยู่ในเครือข่ายมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ (Co-Creation) และนำเสนอข้อมูลเนื้อหาแสดงความคิดเห็น (Comment) ด้วยการโพสต์คอมเมนต์โต้ตอบกันได้โดยอิสระ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ เช่น การแบ่งปัน การโต้ตอบ การนำเสนอ การทำแผนที่ความคิด